

МАБУТЬ, батьки — найбільш зайняті люди на світі. Треба одягти, нагодувати дітей, перевірити, як вони зробили уроки, до лікаря їх повести — одне слово, тисяча невідкладних справ...

І ще — тисяча порадиноків. Один запевняє по телевізору, що найперший батьківський обов'язок — привчити дітей до спорту. Інший пише в журналі, що без любові до музики вони виростуть не такими, як слід. І всі хочуть добра.

Я не стану твердити, що найголовніша в світі справа — читати книжки. Може, вона й не найголовніша. Але особлива. Тим більше для дітей. Я розумію: серед тисячі невідкладних справ дитячі книжечки з

Яку ж помилку роблять такі батьки! Пригадую свої дитячі роки, стару нашу хату. Десь блимає невеликий каганчик. Ближче присуваюсь із книжкою до тьмяного світла. І зникають стіни убогої хатини, і я вже подорожую по різних країнах, перетинаю океани, пустелі, піднімаюсь на стрімкі гори... Я живу разом з героями повістей і романів.

Мені вже за шістьдесят. Але любов до книги, що прийшла в дитинстві, зосталася на все життя. Я помітив, що учні, які добре навчаються, багато читають. Моя порада батькам: не відбивайте у дітей бажання читати, а, навпаки, заохочуйте їх до цього. Ви ж знаєте, з якою повагою говорять

бібліотекар: читайте разом з дітьми. Саме разом, може навіть вголос. І незалежно від того, скільки їм років, — сім чи чотирнадцять.

Звичайно, з чотирнадцятирічним хлопцем не станеш розглядати намальованих у книжці звірят. Але йому в десять разів більше, ніж семирічному, необхідно поговорити з вами. І якщо ви хочете, щоб сумніви, переживання і мрії ваших дітей були вам довірені, їх книги повинні стати і вашими книгами.

Книга допоможе зміцненню вашої дружби з ними. Уважно спостерігаючи за розвитком духовного світу дітей, читаючи разом, ви, може, знайдете той шлях до близькості та довіря, який давно шукаєте.

Сьогодні ваш син з запалом розбирає радіохему. Завтра він хоче будувати модель корабля. А післязавтра йому краще треба знати, як розводити золотих рибок. Через тиждень, дивись, він уже зайнятий шахами. Потім несе з бібліотеки літературу з астрономії. А згодом ви дізнаєтесь, що він мріє стати геологом. І все це зовсім не тому, що син такий безтолковий, а тому, що він зростає і йому все хочеться спробувати самому.

І ніколи не думайте, що все це несерйозне, що син підросте — тоді й буде вибирати професію, а зараз нічого голову забивати цими справами ні йому, ні собі. Коли він підросте — буде пізно. Він може просто не спитати тоді вашої поради. І повернути втрачену близькість буде вам важко.

Дехто з батьків скаржиться: «А наш нічим не цікавиться. Йому б тільки по вулиці бігати, байдикувати».

А, може, він у тому не винен? Може, за десять років його життя десятки разів у нього виникає до чогось гострий інтерес? Та ніхто не помітив його, не допоміг, не звернув уваги, — що він там майструє, про що читає.

Може, вам здається, що спільне читання з дітьми — це надмірне опікування. Доки ж, скажете, водити їх за руку? Так і самостійність у них, мабуть, не розвинеться, якщо навіть і книжки разом з ними треба читати.

Самостійність — прекрасна і необхідна в житті якість. Але, щоб дитина навчилася думати і діяти сама, їй треба показувати, як це робиться. І якраз книги, зокрема технічні і науково-популярні, тут дуже придатні.

Старайтесь в міру своїх сил, щоб інтереси і захоплення були в сім'ї спільними. І тоді вам завжди буде приємно і радісно бути разом.

В. СКУМІН,
лікар-психолог.

Київ.

Сімейна педагогіка

ВІДКРИТТЯ СВІТУ

малюнками здаються декому просто розвагою, просто поводженням часу. Хай уже краще читає — аби не пустував.

Дехто заспокоює себе: «Подумаєш, не читає! Аби здоровий був. А там, дивись, виросте — і за книжки візьметься».

Щоб дитина полюбила книгу, зовсім не досить навчити її читати. Потрібно, щоб дорослі, насамперед батьки, показали їй шлях до цього величезного багатства.

Звичайно, цей шлях показують і вчителі, і дитячі бібліотекарі. І все-таки, незважаючи на їх старання, є діти, які книжок не читають і читати не хочуть. І тут уже здатні допомогти тільки тато з мамою, дідусь з бабусею, найближчі люди.

Це не так легко, як здається на перший погляд. Бо вимагає і часу, і зусиль, і терпіння. Спосіб зацікавити читанням стільки, скільки дітей. Треба добре знати юну особистість, щоб, зважаючи на її нахили і смаки, запропонувати ту чи іншу книжку або розповісти з неї шматочок, або пригадати разом історію, яка з цією книжкою пов'язана. Батьки знають своїх синів і дочок, знають їх характері, захоплення, і в цьому тут найбільша перевага перед усіма іншими вихователями — учителями, бібліотекарями, піонервожатими.

Хочу процитувати одного листа. Написав його пенсіонер Дмитро Іванович Бурлюк з Сумщини.

«Інколи в деяких сім'ях чуєш:

— О, знову за книжку взявся. Нічого тобі більше робити? Краще б уроки повторив...

про когось: «Це людина начитана!».

Книга не тільки розширює знання, пробуджує увагу, не тільки має велике виховне значення. Книга і лікує. Пригадайте хоча б випадок, описаний Борисом Полевим у «Повісті про справжню людину». Радянський льотчик Мересьєв втратив під час війни обидві ноги. Він був у відчай. Та, прочитавши про російського військового льотчика Карповича, який, втрапивши ступню, став інспектором у школі військових пілотів і навіть часом сам піднімався в повітря, Мересьєв знайшов у собі сили перебороти відчай, повірив, що повернеться в стрій, — і повернувся!

У медицині є такий термін — бібліопсихотерапія. Цей метод лікувального читання був запропонований видатним вітчизняним вченим академіком В. М. Бехтеревим. Дія його полягає в тому, що, читаючи художню літературу, ми стаємо ніби співучасниками подій, співпереживаємо з героями, радіємо. І цим самим змінюємо себе.

Щоб захопити дитину до читання книг, треба, безперечно, самим знати їх зміст. Адже неможливо зацікавити когось тим, чого сам не знаєш. Навіть припустимо, що дитина читає багато і охоче. Та чи певні ви, що читає вона саме ті книжки, які допоможуть їй краще пізнати життя, розібратися в ньому? І, зрештою, головне не те, скільки прочитано, а те, що засвоєно з прочитаного. Тому, якщо ви хочете всерйоз керувати читанням своїх синів чи дочок, від душі раджу вам зробити те, чого не можуть, на жаль, зробити ні вчителі, ні